

Zdzisław Bieniecki

Józef Kołodziejczyk 1892-1963

Ochrona Zabytków 17/1 (64), 70

1964

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

szone o 50% współczynniki bezpieczeństwa dla koszar i szpitali, gdzie mieszczą się zorganizowane siły, zdolne do podjęcia pierwszych prac ratowniczych.

Uspokajające przewidywania, podzielane przez rzeczoznawców japońskich, nie mogą wszakże przesłonić przynębiającej wymowy przytoczonych danych. Zabytkom i muzeom Skopje niezbędna jest szybka i wszechstronna pomoc. Muzeom najpotrzebniejsze są baraki, gdzie uratowany materiał muzealny można by złożyć w miejscu suchym i zabezpieczonym przed deszczem, chłodem i śniegiem. Podobnie przedstawia się sprawa z zabytkami nieruchomymi; należałoby stworzyć wielką pracownię konserwatorską dla ich częściowej rekonstrukcji. Centralne władze FRL Jugosławii i władze lokalne oczekują również i w tej dziedzinie pomocy. Na apel o ratowanie kulturalnego dziedzictwa Skopje odpowiedzą najtężsi przedstawiciele konserwatorstwa światowego. Należy się spodziewać, że nie zabraknie wśród nich specjalistów z posiadającą bogate doświadczenia w odbudowie własnego kraju Polski, którą z narodami Jugosławii łączy więzy tradycyjnej i bliskiej przyjaźni.

Na podstawie: *Skopje u ruševinama* (Skopje w ruinach). „Vijesti Muzealaca i Konzervatora Hrvatske” XII (1963) z. 5 s. 131—138; *La leçon de Skopje: le béton-armé résiste aux séismes*. „Communiqué de presse UNESCO” nr 2417, Paryż 4 października 1963 r.

opracował Zdzisław Bieniecki

WSPOMNIENIA POŚMIERTNE

Dnia 21 grudnia 1963 r. zmarł tragicznie w wieku lat siedemdziesiąt jeden w Warszawie Józef Kołodziejczyk, nestor turystyki polskiej zasłużony działacz PTK, a następnie PTTK, organizator muzeów regionalnych i społecznej opieki nad zabytkami. Urodzony 15 lipca 1892 r. w Warszawie, tamże ukończył polskie gimnazjum M. Rychłowskiego, a po 1911 r. podjął studia na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Od 1915 r. rozpoczął zawód nauczycielski, ucząc przyrody i geografii w szkołach warszawskich. Jednocześnie od 1919 aż do 1947 r. (z przerwą okupacyjną) pełnił obowiązki radcy do spraw oświaty dla dorosłych w Ministerstwie Oświaty. Mimo przejścia na zasłużoną emeryturę z zaszczytnym tytułem honorowego członka PTTK, pozostał nadal w jego Zarządzie Głównym, pracując do ostatka w umiłowanej dziedzinie ochrony przyrody i opieki nad zabytkami. Józef Kołodziejczyk od wczesnych lat wszedł w krąg działalności Aleksandra Janowskiego, jednego z najczynniejszych organizatorów i popularyzatorów krajoznawstwa polskiego w okresie poprzedzającym pierwszą wojnę światową. Uczeń i wyznawca Janowskiego oraz bliski współpracownik twórców i działaczy d. PTK — Wisznickiego, Thugutta, Matlakowskiego, Chętnika, Szczawińskiego, Trojanowskiego, Szpadkowskiego Szelążka i in., oddał się bez reszty umiłowanej idei, stając się godnym kontynuatorem zaszczytnej tradycji krajoznawstwa polskiego, sięgających Glogera i Kolberga. Pozostawił po sobie liczne artykuły i przewodniki, z których wymienić należy m. in. przewodniki po Suwalszczyźnie, pojezierzu Brodnickim, po Warszawie (najlepszy z wydanych przed 1939 r.) i opracowany na pilne zamówienie społeczne pierwszych lat powojennych przewodnik po okolicach Warszawy. Umiłowanie piękna ojczystego kraju łączył Józef Kołodziejczyk z czynnym zainteresowaniem zabytkami przeszłości. W niezliczonych wędrowkach po kraju szerzył zrozumienie wartości i potrzeby ochrony zabytków, z których wiele zawdzięcza Mu ocalenie i wciągnięcie do rejestrów konserwatorskich. Był zarazem twórcą i organizatorem licznych muzeów i zbiorów regionalno-krajoznawczych, z których wystarczy wymienić muzeum kujawskie we Włocławku, budowle Orawskie, Zubrzyce, Moniaków, Chętnikowski Nowogród, Krawczykowską Warkę i Świebodzin. Szczególnie doniosłe znaczenie miała działalność Józefa Kołodziejczyka w zakresie organizowania społecznej opieki nad zabytkami. Umiłowaniem przeszłości i oddaniem pięknej i mądrej pracy ochroniarskiej przepoił liczne rzesze rozsianych po całej Polsce społecznych opiekunów zabytków, którzy stali się wiernymi i czynnymi sojusznikami służby konserwatorskiej. Wyrazem uznania zasług Józefa Kołodziejczyka były liczne odznaczenia: Order Odrodzenia Polski, Srebrny i Złoty Krzyż Zasługi, honorowa Odznaka d. PTK i Złota — PTTK. Lecz oprócz wyróżnień oficjalnych nie mniejszą nagrodą była powszechna sympatia i uznanie dla Jego zapła, uczciwości i skromności ze strony wszystkich, którzy się z Nim zetknęli i szczerzy żal towarzyszący Jego odejściu. Odszedł pozostawiając swym życiem godny naśladowania wzór niestrudzonego działacza, a wraz z Nim ubyla jedna z charakterystycznych postaci Warszawy. Zasługi Józefa Kołodziejczyka w dziele ochrony pomników kultury narodowej zapewniają Mu zaszczytne miejsce w kronikach polskiej opieki nad zabytkami.

Zdzisław Bieniecki

1892—1963

JÓZEF KOŁODZIEJCZYK